

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
KRIMINOLOGIAN JA OIKEUSPOLITIIKAN INSTITUUTTI

KATSAUKSIA 3/2015

SUOMALAISET VÄKIVALLAN JA OMAISUUSRIKOSTEN KOHTEENA 2014 – KANSALLISEN RIKOSUHRITUTKIMUKSEN TULOKSIA

PETRI DANIELSSON & VENLA SALMI

Julkaisija Helsingin yliopisto
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
www.helsinki.fi/krimo

PL 10, Pitkäsillanranta 3
00014 HELSINGIN YLIOPISTO

Sarja Katsauksia 3/2015

ISBN 978-951-51-0612-4 (pdf)
ISSN 2342-7779 (verkkajulkaisu)

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	1
1 Tutkimuksen tausta	2
2 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuminen	3
3 Huolestuneisuus väkivallasta	13
4 Omaisuusrikosten kohteeksi joutuminen.....	17
Kirjallisuus	21
Liitteet.....	22

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa esitetään Kansalliseen rikosuhritutkimukseen (KRT) perustuvia tietoja uhkailujen, fyysisen väkivallan sekä omaisuusrikosten kohteeksi joutumisesta sekä väkivallan pelosta vuonna 2014. Lisäksi raportissa tarkastellaan eräiden rikostyyppien ja rikollisuuden pelon kehitystä vuosina 2012–2014. Kansallinen rikosuhritutkimus on nimetön, 15–74-vuotiaille suunnattu kysely, johon vastasi vuonna 2014 yhteensä 6 792 Suomessa vakituisesti asuvaa henkilöä.

- 15–74-vuotiaista suomalaisista kuusi prosenttia oli vuoden aikana joutunut läimäisyn tai sitä vakavamman väkivallan kohteeksi. Nuoret kokivat fyysistä väkivaltaa selvästi vanhempia ikäryhmiä enemmän. Fyysistä väkivaltaa kokeneiden osuus vähentyi noin prosenttiyksikön vuosiin 2012 ja 2013 nähden.
- Uhkailua kokeneita oli yhdeksän prosenttia vastaajista. Uhkailua kokeneiden osuus oli samalla tasolla kuin aikaisempina vuosina.
- Naiset ilmoittivat fyysisestä väkivallasta hieman miehiä useammin. Vakavamman fyysisen väkivallan osalta miesten ja naisten väkivaltakokemukset olivat yhtä yleisiä.
- Naiset kokivat väkivaltaa useimmin työtehtävissään ja kotonaan, miehet julkisilla paikoilla ja ravintoloissa.
- Vammaan aiheuttaneen väkivallan kohteeksi oli joutunut neljä prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista. Tällaista väkivaltaa kokeneiden osuus on laskenut vuosina 2012–2014 noin prosenttiyksikön.
- Vähintään läimäisyn käsittävistä väkivallanteoista 13 prosenttia oli tullut poliisin tietoon. Vammaan johtaneesta väkivallasta poliisin tietoon tuli 20 prosenttia.
- 27 prosenttia 15–74-vuotiaista ilmoitti pelänneensä väkivallan uhriksi joutumista iltaisin kodin ulkopuolella. Katuväkivaltaa pelänneiden osuus on laskenut vuodesta 2012 noin seitsemän prosenttiyksikköä.
- Kodin ulkopuolella tapahtuvaa väkivaltaa oli pelätty useammin kuin työpäikällä tapahtuvaa väkivaltaa. Työpaikkaväkivaltaa oli pelännyt 13 prosenttia vastaajista. Työpaikkaväkivallan pelko oli yleisintä naisten keskuudessa.
- Perheenjäsenen tekemän väkivallan pelosta ilmoitti viisi prosenttia vastaajista. Osuus oli sama kuin aiempina vuosina.
- Kodin lähellä olevan alueen välttäminen väkivallan uhan vuoksi on vähentynyt vuodesta 2012 sekä miesten että naisten osalta. Välttämiskäyttäytymisestä raportoineiden naisten osuus on viime vuosina ollut noin kaksinkertainen miehiin nähden.
- Polkupyörävarkaudet ja autoihin kohdistuneet vahingonteot olivat yleisimmät kotitalouksien omaisuuteen kohdistuneet rikokset. Noin joka kymmenes polkupyörän omistava kotitalous ilmoitti polkupyörävarkaudesta vuonna 2014.
- Tavarain tai palvelun ostamisen yhteydessä tapahtuneesta huijaamisesta ilmoitti noin kolme prosenttia vastaajista. Kodin ulkopuolella tapahtuneesta henkilökohtaisen omaisuuden varastamisesta ilmoitti kolme sadasta. Henkilöön kohdistuvista omaisuusrikoksista ilmoittaneiden osuus pysyi samalla tasolla edellisvuoteen nähden.

1 TUTKIMUKSEN TAUSTA

Rikostilastot ja muut viranomaislähteet kuvaavat väkivallan ja muiden rikosten yleisyyttä puutteellisesti, koska vain pieni osa rikoksista tulee poliisin tai muiden viranomaisten tietoon. Rikoksista ilmoittaminen riippuu muun muassa siitä, määrittävätkö ihmiset heihin kohdistuneet teot rikoksiksi ja haluavatko he, että tekijä joutuu teostaan vastuuseen. Viranomaistilastot kuvaavat varsin luotettavasti esimerkiksi vakavaa väkivaltaa, mutta lievän väkivallan ilmitulo on paljon sattumanvaraisempaa. Myös viranomaiskontrollin teho ja suuntautuminen sekä lainmuutokset vaikuttavat tekojen ilmituloon ja tilastoitumiseen.

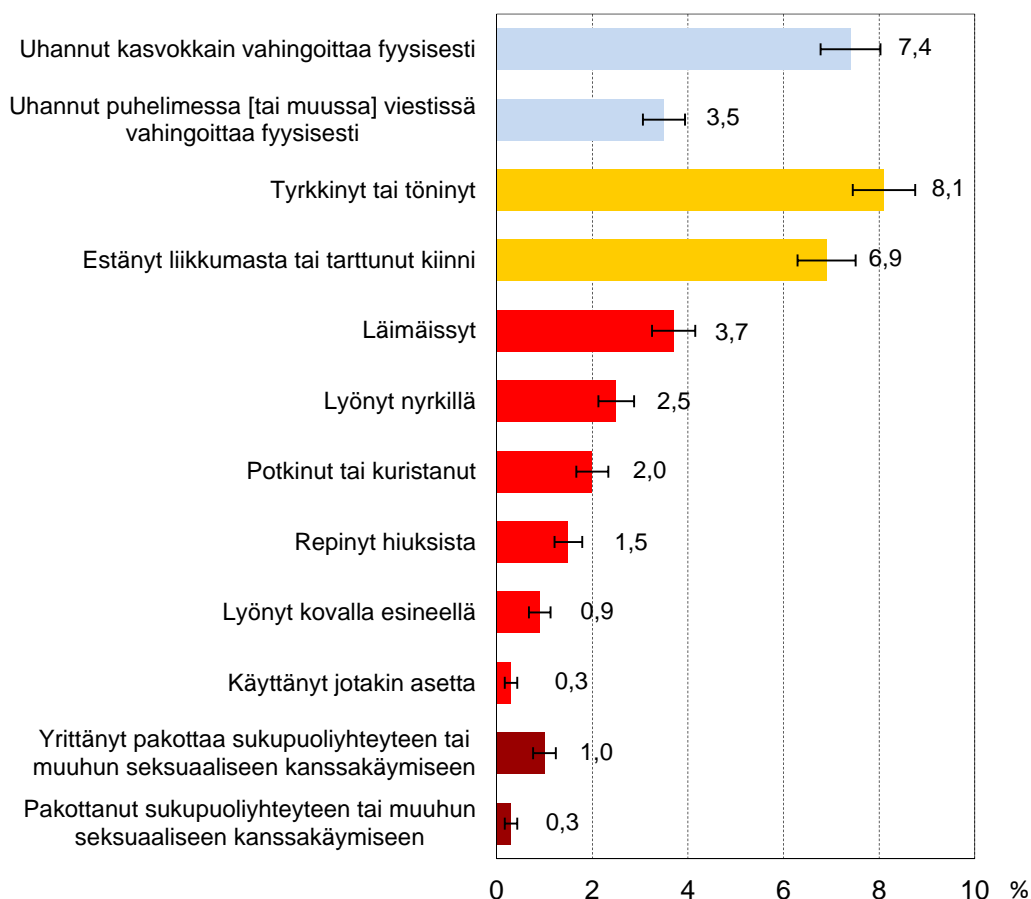
Viranomaislähteisiin liittyvien rajoitteiden vuoksi on tärkeää saada poliisi- ja tuomioistuintilastoista riippumatonta ja niitä täydentävää tietoa rikollisuudesta ja kansalaisten turvallisuudesta. Eräs keino tällaisen tiedon tuottamiseen ovat väestöön kohdistetut kyselytutkimukset. Niiden avulla voidaan tuottaa kontrollijärjestelmästä riippumatonta tietoa väkivallantekojen ja uhkailun yleisyydestä väestötasolla, sekä saada tietoja sellaisista teonpiirteistä, joita ei kirjata virallistilastoihin. Lisäksi kyselyissä voidaan selvittää myös koettua turvallisuutta, kuten sitä, miten suureksi huolenaiheeksi ihmiset kokevat väkivallan ja muun rikollisuuden elinympäristössään.

Suomessa uhritutkimuksia on tehty 1970-luvulta alkaen ja systemaattisesti vuoden 1980 jälkeen (Heiskanen 2002; Sirén ym. 2010). Tässä raportissa esitetään uudistetun Kansallisen rikosuhritutkimuksen (KRT) tuloksia (suunnittelusta ks. Sirén 2011). Kyseessä on järjestyksessään kolmas Kansallinen rikosuhritutkimus, joka on toteutettu yhdenmukaisin menetelmin vuosina 2012, 2013 ja 2014. Tässä raportissa esitettävät tiedot ovat peräisin vuoden 2014 tutkimuksesta ja aikasarjojen osalta vuosien 2012–2014 tutkimuksista (vuosien 2012 ja 2013 tuloksista ks. Sirén ym. 2013 ja Danielsson ym. 2014).

Tutkimuksen aineisto kerättiin posti- ja internet-kyselynä syksyn 2014 aikana. Raportissa esitettävät tiedot koskevat 15–74-vuotiaiden, Suomessa pysyvästi asuvien henkilöiden kokemaa väkivaltaa ja omaisuusrikoksia. (Ks. liite 1. Kyselyn toteutus ja aineisto.) Kyselyn tulokset ovat keskeisiltä osin vertailukelpoisia vuosien 2012 ja 2013 tietoihin, mutta eivät tätä aikaisemmin suoritettuihin uhritutkimuksiin, jotka eroavat tästä kyselystä sekä tietosisällön että kyselymenetelmien suhteen.

2 UHKAILUN JA VÄKIVALLAN KOHTEEKSI JOUTUMINEN

Väkivallan yleisyys¹. Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutumista selvitettiin esittämällä vastaajalle luettelo uhkailua tai väkivaltaa sisältävistä teoista. Vastaajilta kysyttiin, oliko joku tuttu tai tuntematon henkilö käyttäytynyt vastaajaa kohtaan mainituilla tavoilla viimeisen 12 kuukauden aikana. Teot ulottuvat sanallista tai kirjallisista uhkailuista asetta käyttäen tehtyyn fyysiseen väkivaltaan. Kysytyt teot ja niiden yleisyys on esitetty kuviossa 1. Yleisimpiä tekoja olivat verraten lievät fyysisen väkivallan muodot, kuten tyrkkiminen ja töniminen sekä liikkumisen estäminen ja kiinni tarttuminen, joista ilmoitti hieman alle kymmenes vastaajista. Harvinaisimpia tekoja olivat edellä mainittuja vakavampia väkivallan muodot, kuten kovalla esineellä lyöminen ja asetta käyttäen tehty väkivalta, joista ilmoitti noin yksi sadasta vastaajasta. Seksuaalisesta väkivallasta ilmoitti niin ikään noin prosentti vastaajista.

Kuvio 1 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet 15–74-vuotiaat vastaajat tekotyypin mukaan vuonna 2014 (% ja 95 % luottamusväli). Kuvion värit vastaavat raportissa käytettävää jaottelua uhkailu (sin.), liikkumisen estäminen, kiinni tarttuminen tai töniminen (oran.), läimäisyä vakavampi fyysinen väkivalta (pun.) sekä seksuaalinen väkivalta (tpun.).

¹ Tekstiosiossa raportoitavat erot eri ryhmien välillä ovat tilastollisesti merkitseviä 95 prosentin luottamustasolla, ellei muuta mainita.

Seuraavassa väkivaltakokemuksia on tarkasteltu tekokokonaisuuksittain sukupuolen ja ikäryhmän mukaan². Uhkailut, joihin ei ole liittynyt uhrin ja tekijän fyysistä kontaktia, on erotettu omaksi kategoriakseen. Liikkumisen estäminen, kiinnitarttuminen sekä töniminen on niin ikään erotettu omaksi ryhmäkseen. Uhkailu ja lievämpi fyysinen väkivalta ovat myös tekoja, joissa todennäköisimmin esiintyy tulkintaeroja teon luonteesta, ts. käsitys siitä, mitkä teot ovat tahallista vahingoittamista, on subjektiivista, ja voi vaihdella tekijästä ja olosuhteista riippuen. Aikaisemmissa tutkimuksissa onkin todettu, että tekojen tulkitseminen väkivallaksi riippuu esimerkiksi tekijän ja uhrin sukupuolesta (Kivivuori ym. 2012; Kivivuori 2014). Vähintään läimäisyn tai lyömisen sisältäneitä tekoja voidaan puolestaan pitää väkivallan mittarina, jossa subjektiivisten tulkintaerojen rooli on vähäisempi kuin lievämmässä väkivallassa.

Kaikkiaan kymmenes kaikista vastaajista ilmoitti joutuneensa väkivallalla uhkaamisen kohteeksi kuluneen vuoden aikana (taulukko 1). Tekijä tai tekijät olivat useimmiten uhrille tuntemattomia tai korkeintaan puolittuja (ks. kohta ”Väkivallan tekijät”). Fyysistä väkivaltaa, ulottuen kiinni tarttumiseen ja tönimiseen asetta käyttäen tehtyyn väkivaltaan, oli kokenut noin 13 prosenttia vastaajista. Vähintään läimäisyn käsittävää väkivaltaa oli kokenut puolet tästä, noin kuusi prosenttia.

Naiset ilmoittivat hieman miehiä useammin kokeneensa fyysistä väkivaltaa, joskin vähintään läimäisyn käsittävän väkivallan osalta naisten ja miesten kokema väkivalta oli yhtä yleistä. Ikäryhmittäiset erot olivat sen sijaan hyvin suuria: nuorimmassa ikäryhmässä fyysisen väkivallan kokeminen oli lähes kaksi kertaa niin yleistä kuin keskimmaisissa ikäryhmissä. Vanhimmassa ikäryhmässä, 55–74-vuotiaiden keskuudessa, fyysisen väkivallan kokeminen oli kaikista vähäisintä. Ikäryhmittäisten erojen suhteen tulokset ovat samansuuntaisia kuin aiemmissa kansallisissa uhritutkimuksissa (ks. esim. Sirén ym. 2010).

Taulukko 1 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%).

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Väkivallalla uhkaaminen	9,3	9,7	8,9	14,2	13,0	10,2	4,3
Liikkumisen estäminen, kiinni tarttuminen tai töniminen	10,7	9,6	11,8	20,5	16,7	9,9	10,7
Vähintään läimäisyn käsittävä fyysinen väkivalta	5,9	5,5	6,3	10,9	7,0	6,3	2,5
Fyysinen väkivalta yht.	12,5	11,2	13,7	22,4	18,4	12,3	4,8
Seksuaalinen väkivalta tai sen yritys	1,0	0,4	1,6	3,1	0,8	0,6	0,5
Kaikki tekemuodot yht.	16,9	15,7	18,1	27,9	23,9	17,6	7,3
Vastaajat yhteensä (n)	6704	3016	3688	692	762	2083	3167

Taulukossa esiintyviä eri tekotyyppien lukuja ei voi laskea yhteen, koska sama vastaaja on voinut kokea sekä uhkaamista että fyysistä väkivaltaa. Kohta ”fyysinen väkivalta yhteensä” käsittää vastaajat, jotka ilmoittivat kokeneensa mitä tahansa fyysistä väkivaltaa, pois lukien seksuaalinen väkivalta.

² Tietoja yksittäisten tekotyyppien esiintyvyydestä sukupuolen ja iän mukaan on raportoitu liitetaulukossa 1.

Kyselyssä seksuaalista väkivaltaa mitattiin kysymyksillä, joissa tiedusteltiin oliko vastaajaa pakotettu tai yritetty pakottaa sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen vastoin tahtoaan. Tekoihin on voinut sisältyä myös muuta fyysistä väkivaltaa, mutta fyysistä väkivaltaa ei tässä kysymyksessä pidetä seksuaalisen väkivallan kriteerinä.

Naiset olivat kokeneet seksuaalista väkivaltaa tai sen yritystä miehiä useammin. Kyseessä on kuitenkin kokonaisuutena arvioiden verraten harvinaisesta ilmiöstä: tässä kyselyssä tarkasteltavista väkivallan muodoista vain kovalla esineellä lyöminen tai jonkin aseeseen käyttäminen olivat yhtä harvinaisia (ks. kuvio 1). Kuten muissakin väkivallan ja uhkailun muodoissa, myös seksuaalista väkivaltaa koettiin yleisimmin nuorimmassa ikäryhmässä ja vähiten vanhimmassa ikäryhmässä.

Kaikkiaan 17 prosenttia vastaajista oli kokenut jotakin väkivallan tai uhkailun muotoa. Kaikki tekemuodot huomioiden naisten ja miesten uhkailu- ja väkivalta-kokemukset olivat yhtä yleisiä. Sukupuolen sijaan näyttäisikin siltä, että väkivalta-tilanteet ovat vahvasti ikään liittyvä ilmiö: 28 prosenttia 15–24-vuotiaista vastaajista ilmoitti kuluneen vuoden aikana tapahtuneesta uhkailusta tai väkivallasta, kun vanhemmissa ikäryhmissä vastaava taso vaihteli 7 ja 24 prosentin välillä.

Vammaan johtanut väkivalta. Eräs keino arvioida koetun väkivallan vakavuutta on tarkastella väkivallan seurauksia. Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, olivatko he saaneet edellä käsiteltujen tekojen seurauksena fyysisen vamman, kuten mustelman, ruhjeen, haavan tai muun vamman. Pitämällä vamman syntymistä väkivallan vakavuuden kriteerinä, voidaan tasoiittaa väkivaltaan liittyviä tulkintaeroja. Näin saadaan objektiivisempi väkivallan yleisyyden mittari.

Taulukko 2 Väkivallan seurauksena fyysisen vamman saaneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Fyysinen vamma	3,6	3,4	3,8	5,4	5,3	3,6	1,7
Vastaajat yhteensä (n)	6707	3017	3690	692	762	2083	3170

Kyselyn mukaan neljä prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista oli vuonna 2014 saanut vamman väkivallan seurauksena. 25–54-vuotiaiden joukossa noin viisi prosenttia vastaajista ilmoitti fyysiseen vammaan johtaneesta väkivallasta, vanhimmassa ikäryhmässä vammaan johtaneen väkivallan kokeminen oli selkeästi harvinaisempaa.

Naiset ja miehet ilmoittivat vammaan johtaneesta väkivallasta yhtä usein. Vuoden 2013 kyselyssä havaittiin, että erityisesti 35–54-vuotiaat naiset ilmoittivat kokeneensa väkivaltaa miehiä useammin (Danielsson ym. 2014), mutta vastaavaa eroa ei havaittu vuoden 2014 kyselyssä: naiset ja miehet ilmoittivat vammaan johtaneesta väkivallasta yhtä usein kaikissa ikäryhmissä.

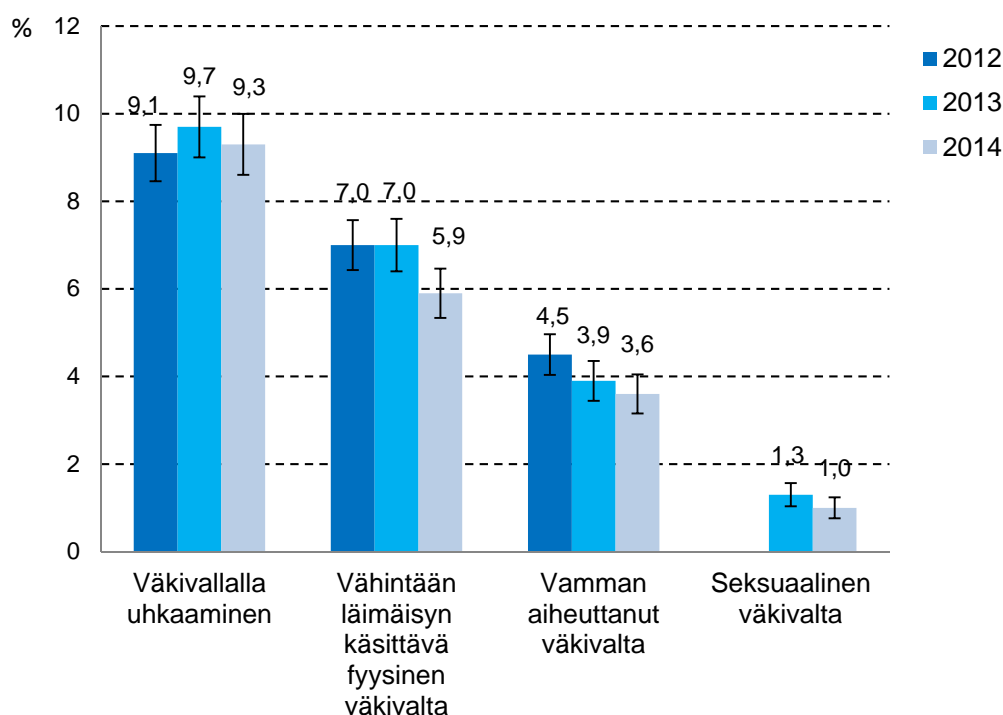
Tuloksia tarkasteltaessa on syytä muistaa, että kyselyillä ei voida luotettavasti mitata kaikkein vakavimman fyysisen väkivallan, kuten henkirikosten tai törkeiden väkivaltarikosten yleisyyttä. Näiden tekemuotojen osalta viranomaislähteet tuottavat väestökyselyitä luotettavampaa tietoa. Viranomaislähteet osoittavat, että hyvin vakava fyysinen väkivalta kohdistuu selkeästi useammin miehiin ja tapahtumapaikka on useimmiten yksityisasunto (Lehti 2015; Salmi ym. 2014, 72).

Uhkailun ja väkivallan yleisyys 2012–2014. Kansallisen rikosuhritutkimuksen keskeisimpiä tavoitteita on seurata väkivalta- ja uhkailutilanteiden sekä omaisuuteen kohdistuvien rikosten kehitystä. Tähän tarkoitukseen väestökyselyihin perustuva tutkimus sopii erityisen hyvin; kun kyselyn menetelmä ja kysymysten muoto pidetään yhdenmukaisena, voidaan luotettavasti seurata näiden ilmiöiden yleisyydessä tapahtuvia muutoksia väestötasolla. Lisäksi kyselymenetelmä mahdollistaa rikosilmiöiden yleisyydessä tapahtuvien muutosten tarkastelun tavalla, joka on riippumaton kontrolliviranomaisten toiminnasta ja kirjauskäytännöistä.

Kansallinen rikosuhritutkimus on toteutettu lähes yhdenmukaisin menetelmin nyt kolmena vuonna peräkkäin, vuosina 2012–2014. Aikajänne mahdollistaa lyhyen aikavälin kehityssuuntien tarkastelun. Samalla voidaan kuitenkin todeta, että rikosilmiöiden yleisyydessä tapahtuvat muutokset ovat usein hitaita ja tasomuutokset lyhyellä aikavälillä maltillisia. Tämä on seurausta siitä, että rikosilmiöiden syytekijät, olivat ne sitten yhteiskunnallisia tai yksilötason tekijöitä, muuttuvat väestötasolla hitaasti.

Uhkailu- ja väkivaltilanteiden osalta ajallinen tarkastelu on tässä rajoitettu vamman aiheuttaneeseen väkivaltaan, uhkailua sisältäviin tilanteisiin sekä vähintään läimäisyn käsittävään fyysiseen väkivaltaan. Seksuaalisen väkivallan osalta tarkastelu on rajoitettu vuosiin 2013 ja 2014, koska kyselylomakkeeseen tehtiin vuosien 2012 ja 2013 välillä pieniä muutoksia seksuaalista väkivaltaa koskeviin kysymyksiin, eivätkä luvut näin ole vertailukelpoisia.

Tarkastelun tulokset on esitetty kuviossa 2. Kolmen vuoden tarkastelujaksolla (2012–2014) havaittiin, että vähintään läimäisyn sisältävästä fyysisestä väkivallasta sekä vamman aiheuttaneesta väkivallasta ilmoitettiin aiempaa harvemmin. Vuonna 2014 kyseessä olevasta väkivallasta ilmoittaneiden osuus oli noin yhden prosenttiyksikön alemmalla tasolla kuin vuonna 2012. Väkivallalla uhkaamisesta ilmoittaneiden osuus sen sijaan on pysynyt samalla tasolla koko tarkastelujakson ajan.

Kuvio 2 Uhkailu- ja väkivaltilanteiden kohteeksi joutuneet vuosina 2012–2014 (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli)
Huom. Vuotta 2012 koskevia tietoja on tarkistettu, eivätkä ne vastaa täysin aikaisemmissa raporteissa esitettyjä lukuja.

Kaikkiaan fyysisen väkivallan yleisydessä voidaan siis havaita lievästi laskeva kehityssuunta kolmen vuoden tarkastelujaksolla. Havainto on yhdenmukainen poliisin tietoon tulleiden väkivaltarikosten kehityssuunnan kanssa: vuosina 2012–2014 poliisin tietoon tulleiden pahoinpitelyiden ja ryöstöjen määrä on laskenut vuosittain noin 7 prosenttia (Tilastokeskus 2015).

Tapahtumapaikka. Aikaisemmissa rikosuhritutkimuksissa on havaittu, että väkivallan kokeminen liittyy tyypillisesti tiettyihin paikkoihin tai tilanteisiin, joissa on kohonnut väkivallan riski. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi työpaikat, joissa kohdetaan väkivaltaisesti käyttäytyviä asiakkaita, sekä sellaiset baarit ja ravintolat ympäristöineen, joissa on alkoholihumalasta johtuva kohonnut riski kohdata väkivaltaa. Parisuhteeseen liittyvä tai tuttavien keskeinen väkivalta tapahtuu usein uhrin kotona tai muussa yksityisasunnossa.

Työpaikallaan tai työtehtävissään henkilöiden välistä uhkailua tai fyysistä väkivaltaa oli kokenut neljä prosenttia 15–74-vuotiaista (kaikki tekemuodot otettu huomioon, ks. liitetaulukko 1). Naiset olivat kohdanneet työssään väkivaltaa tai uhkailua miehiä yleisemmin. Ero juontuu todennäköisimmin sukupuolten erilaisesta sijoittumisesta työmarkkinoille: naiset työskentelevät miehiä useammin ter-

veys- ja sosiaalipalvelualueilla, joissa on kohonnut riski kohdata väkivaltaa tai uhkailua asiakkaiden tai potilaiden taholta³. Erityisen yleistä työpaikalla koettu väkivalta onkin 25–44-vuotiaiden naisten keskuudessa, joista lähes joka kymmenes oli vuoden aikana kokenut työtehtävissään uhkailua tai fyysistä väkivaltaa.

Taulukko 3 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet tapahtumapaikan, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Työpaikalla tai työtehtävissä	4,3	3,0	5,7	3,7	5,1	6,6	1,9
Ravintolassa tai kahvilassa (asiakkaana)	3,6	4,5	2,7	6,7	7,2	3,1	0,8
Julkisella paikalla	4,2	4,7	3,6	9,5	5,1	3,5	1,8
Omassa asunnossa	4,9	3,4	6,5	8,9	6,4	4,8	2,4
Toisen henkilön asunnossa	1,7	1,6	1,8	4,0	3,2	0,9	0,6
Muissa paikoissa	1,5	1,5	1,5	3,8	1,3	1,0	1,0
Ei määritetty	1,6	1,7	1,5	2,0	1,6	1,9	1,3
Vastaajat yhteensä (n)	6700	3011	3689	691	762	2080	3167

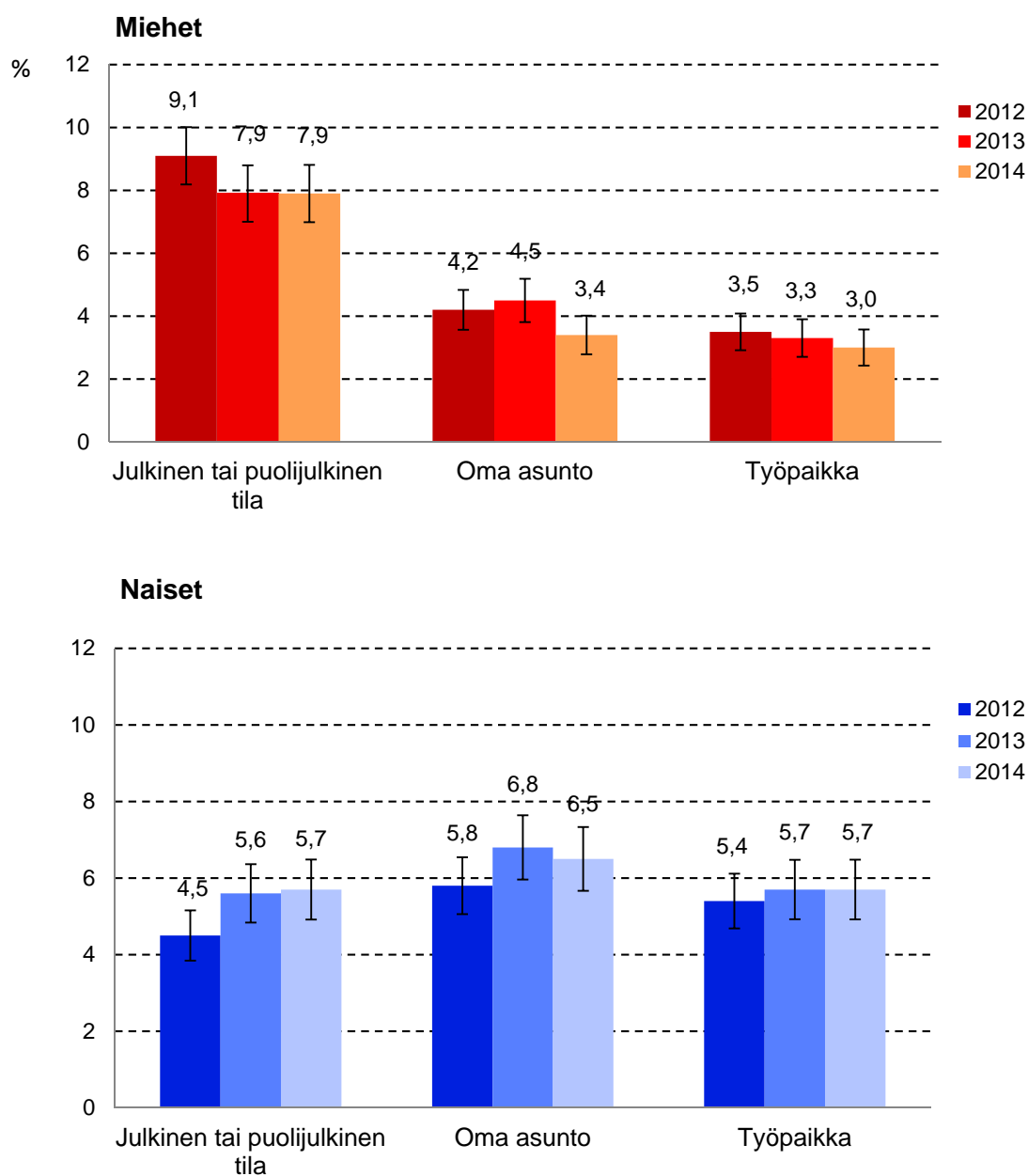
Miehet sen sijaan joutuvat naisia useammin uhkailun tai väkivallan kohteeksi ravintoloissa tai baareissa sekä julkisilla paikoilla. Julkisilla paikoille erityisesti nuoret miehet joutuvat alttiiksi väkivallan uhalle, baareissa ja ravintoloissa sekä nuoret miehet että nuoret naiset. Vanhimpaan ikäryhmään kuuluvat eivät juuri kohtaa väkivaltaisia tilanteita julkisilla paikoilla tai ravintoloissa, joka heijastanee myös erilaisia vapaa-ajan viettämiseen liittyviä rutiinotoimintoja.

Yksityisasunnoissa väkivaltatilanteet kohdistuvat yleisemmin naisiin. Erityisen usein kotona tapahtuvasta uhkailusta ja väkivallasta ilmoittivat nuorimpaan ikäryhmään kuuluvat naiset, joista 13 prosenttia ilmoitti kysytyistä tilanteista. Naisten kotona kokema väkivalta tai sillä uhkaaminen oli miehiä yleisempää tai ainakin yhtä yleistä kaikissa ikäryhmissä.

Kokonaiskuva väkivaltatilanteiden yleisyydestä eri paikoissa ei olennaisesti muutu, jos tarkastelu rajoitetaan vammaan johtaneeseen väkivaltaan. Naiset olivat joutuneet vamman aiheuttaneen väkivallan kohteeksi yleisimmin omassa asunnossaan sekä työtehtävissään, miehet yleisimmin julkisella paikalla. Edelleen nuoret olivat kokeneet vanhempia useammin vamman aiheuttanutta väkivaltaa lähes kaikissa tarkasteltavissa paikoissa, poikkeuksena työpaikalla tapahtuva väkivalta.

Tapahtumapaikka 2012–2014. Seuraavassa tarkastellaan väkivallan tai uhkailun tapahtumapaikkaa koskevaa kehitystä vuosina 2012–2014. Tarkastelu on rajattu yleisempiin tapahtumapaikkoihin siten, että julkinen paikka ja ravintolat, baarit ja kahvilat on yhdistetty yhdeksi luokaksi (julkinen tai puolijulkinen tila). Tulokset on esitetty oheisessa kuviossa (kuvio 3) sukupuolen mukaan eriteltynä (miehet ylinnä, naiset alinna).

³ Joillakin miesvaltaisilla aloilla, kuten vartiointialalla ja poliisissa, riski joutua väkivallan uhriksi on huomattavan korkea. Näiden alojen riskialttius ei kuitenkaan näy väestötason tarkasteluissa, koska alalla työskentelevien henkilöiden lukumäärä on huomattavasti pienempi kuin sosiaali- ja terveysalalla.

Kuvio 3 Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden kohteeksi joutuneet tapahtumapaikan ja sukupuolen mukaan vuosina 2012–2014 (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli; miehet ylhäällä (pun.), naiset alhaalla (sin.))

Keskeisenä havaintona voidaan todeta, että uhkailu- ja väkivaltatilanteiden yleisyydessä ei tapahtumapaikkakohtaisen tarkastelun perusteella voida havaita tilastollisesti merkitseviä muutoksia yli ajan. Tulos pätee sekä koko aineiston osalta että sukupuolittain tarkasteltuna. Miehistä noin kahdeksan prosenttia oli vuosina 2012–2014 ilmoittanut kokeneensa väkivaltaa tai uhkailua julkisella paikalla tai baarissa tai ravintolassa, kun vastaava osuus naisilla oli 5 prosenttia. Edelleen naiset ilmoittivat hieman miehiä useammin omassa asunnossa tai työpaikalla tapahtuneesta uhkailusta tai väkivallasta.

Uhkailun tai väkivallan tekijä. Väkivaltilanteita voidaan kuvata myös uhrin ja tekijän suhteen mukaan. KRT-lomakkeessa tekijätahot oli jaettu kolmeen peruskategoriaan: entisiin tai nykyisiin puolisoihin tai seurustelukumppaneihin, muihin uhrille lähemmin tuttuihin henkilöihin sekä tuntemattomiin ja puolittuihin (taulukko 4).

Sekä miehet että naiset olivat kokeneet niin uhkailua kuin fyysistäkin väkivaltaa yleisimmin tuntemattomien tai puolittujen tekijöiden taholta: noin joka kymmenes vastaaja ilmoitti joutuneensa jonkin kyselyssä tarkasteltavan teon kohteeksi kuluneen vuoden aikana juuri tämän tekijäryhmän osalta. Yleisimmin kyseessä olivat uhkailutilanteet, tai tilanteet, jotka sisälsivät tönimistä tai muuta veraten lievää väkivaltaa. Miehet ilmoittivat kokeneensa erityisesti uhkailutilanteita naisia useammin.

Naiset olivat sen sijaan kokeneet miehiä useammin lievää väkivaltaa tai uhkailua nykyisen tai entisen kumppanin taholta. Vakavaluonteisemmassa parisuhdekumppanin tekemässä fyysisessä väkivallassa miesten ja naisten välillä ei kuitenkaan ollut eroa: parisuhdeväkivallan kokemisessa ero syntyy siis siitä, että naiset mainitsivat miehiä useammin väkivallan muotona olleen liikkumisen estäminen, kiinni tarttuminen tai töniminen⁴. Naiset ilmoittivat kumppanin ja tuntemattoman tekemästä seksuaalisesta väkivallasta tai sen yrityksestä miehiä useammin, joskin tekemuodon yleisyys oli alle prosentin kaikissa tekijäryhmissä.

Taulukko 4 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet sukupuolen sekä tekijän ja uhrin suhteen mukaan vuonna 2014 (% 15–74-vuotiaista)

	<i>Entinen tai nykyinen puoliso tai seurustelukumppani</i>		<i>Muu uhrin lähemmin tuntema henkilö¹</i>		<i>Tuntematon tai puolittu²</i>	
	<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>	<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>	<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>
Väkivallalla uhkaaminen	0,8	2,3	2,4	2,2	6,9	4,9
Fyysinen väkivalta yhteensä	2,3	4,2	3,3	4,3	6,7	6,8
Vähintään läimäisyn käsittävä fyysinen väkivalta	1,7	1,8	1,5	2,4	2,7	2,7
Seksuaalinen väkivalta tai sen yritys	0,1	0,6	0,1	0,3	0,1	0,8
Kaikki tekemuodot yhteensä	2,7	5,3	4,5	5,4	10,3	9,8
Vastaajat yhteensä (n)	3016	3688	3016	3688	3016	3688

¹ Veli, sisko, isä, äiti, lapsi, ystävä, tuttava tai työtoveri.

² Uhrin satunnaisesti kohtaama henkilö, työssä kohtaama asiakas, potilas tai vastaava.

Taulukossa esiintyviä eri tekotyyppejä ei voi laskea yhteen, koska sama vastaaja on voinut kokea sekä uhkaamista että fyysistä väkivaltaa. Kohta "fyysinen väkivalta yhteensä" käsittää vastaajat, jotka ilmoittivat kokeneensa mitä tahansa fyysistä väkivaltaa, pois lukien seksuaalinen väkivalta.

Taulukossa 5 on tarkennettu väkivallan tekijän ja uhrin suhdetta uhrin sulkupuolen mukaan ja eri ikäryhmissä, rajoittuen fyysisen vamman aiheuttaneisiin tekoihin. Sekä miesten että naisten osalta vamman aiheuttaneen väkivallan tekijä oli useimmiten tuntematon henkilö. Kaikkiaan noin kaksi prosenttia vastaajista il-

⁴ Parisuhteessa tapahtuneen väkivallan esiintyvyyttä ja piirteitä on raportoitu tarkemmin erillisessä julkaisussa, joka perustuu vuoden 2012 kansallisen rikosuhritutkimuksen aineistoon (Danielsson & Salmi 2013).

moitti saaneensa vuoden aikana fyysisen vamman tuntemattoman tekemän väkivallan seurauksena. Naisiin kohdistui miehiä useammin nykyisen tai entisen (teon aikaisen) parisuhdekumppanin tekemää väkivaltaa. Nuoret olivat kokeneet vanhempia useammin väkivaltaa erityisesti tuntemattoman ja puolitetun tekijän taholta.

Taulukko 5 Väkivallan seurauksena fyysisen vamman saaneet tekijän ja uhrin suhteen, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Tuntematon	1,7	1,8	1,5	3,0	2,6	1,6	0,6
Puolituttu	1,0	1,0	0,9	2,1	1,3	0,7	0,5
Nykyinen tai silloinen (teon aikainen) avo- tai aviopuoliso tai seurustelukumppani	1,1	0,7	1,6	1,1	1,8	1,2	0,7
Muu perheenjäsen	0,4	0,3	0,5	0,5	0,5	0,3	0,3
Entinen puoliso tai kumppani	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,2	0,1
Muu lähemmin tuntema henkilö	0,9	0,8	1,0	1,3	0,6	1,0	0,7
Vastajaat yhteensä (n)	6707	3017	3690	692	762	2083	3170

Poliisille ilmoittaminen. Uhritutkimusten keskeisiä tavoitteita on mitata myös sellaista rikollisuutta, joka ei tule poliisin tietoon. Tiedustelemalla vastaajilta, onko heidän kokemansa teko tullut poliisin tietoon, voidaan tarkastella sekä piilorikollisuuden yleisyyttä että kansalaisten alttiutta ilmoittaa kokemiaan tekoja poliisille. Vuosien 2013–2014 kyselyissä vastaajilta on tiedusteltu uhrikokemuksien yhteydessä, olivatko he itse tai joku heidän kotitaloudestaan kuluneen vuoden aikana ilmoittaneet vastaajaan kohdistuneesta uhkailusta tai väkivallasta (Suomen) poliisille.

Taulukko 6 Väkivallan tai uhkailun ilmoittaminen poliisille tekotyyppin ja sukupuolen mukaan vuonna 2014 (% kutakin tekoa kokeneista 15–74-vuotiaista)

	Kaikki	Sukupuoli	
		Mies	Nainen
Poliisiin tietoon tuleminen vain uhkailua sisältävistä teoista	7,5	8,3	6,5
n (vain uhkailua kokeneet)	235	117	118
Poliisiin tietoon tuleminen vähintään läimäysin sisältävistä teoista*	13,1	21,2	6,1
n (vähintään läimäysin kohteeksi joutuneet)	338	141	311
Poliisiin tietoon tuleminen vammaan johtaneista teoista	19,7	31,0	9,5
n (vamman saaneet)	208	85	123

* Kategoria sisältää myös tapaukset, joissa on aiheutunut fyysinen vamma.

Vain uhkailua kokeneista vastaajista kahdeksan prosenttia ilmoitti tapauksen tulleen poliisin tietoon (taulukko 6)⁵. Vähintään läimäisyn käsittävää väkivaltaa kokeneista hieman suurempi osuus, 13 prosenttia, kertoi jostakin tapauksesta ilmoitetun poliisille. Poliisille ilmoittamisesta kertoivat yleisimmin vastaajat, jotka olivat kokeneet fyysiseen vammaan johtanutta väkivaltaa (20 %). Poliisin tietoon tulleiden tekojen osuus oli kaikissa tekotyypeissä sama kuin vuonna 2013⁶.

Vuoden 2014 kyselyssä havaittiin, että naiset ilmoittivat selkeästi miehiä harvemmin heihin kohdistuneen väkivallan tulleen poliisin tietoon. Naisista, jotka ilmoittivat kokeneensa vähintään läimäisyn käsittävää fyysistä väkivaltaa, vain noin kuusi prosenttia kertoi jonkin tapauksen tulleen poliisin tietoon, kun miesten osalta vastaava osuus oli 21 prosenttia. Ero oli vielä suurempi vammaan johtaneen fyysisen väkivallan osalta: miehistä 31 prosenttia ja naisista 10 prosenttia ilmoitti jostakin tapauksesta ilmoitetun poliisille.

Havainnolle voidaan esittää joitakin teknisiä tulkintoja. Ensiksi on syytä todeta, että sukupuolten välillä ei vuoden 2013 mittauksessa ollut eroja poliisin tietoon tulemisen suhteen, joten ero havaittiin nyt ensimmäistä kertaa. Toiseksi on syytä todeta, että suhteellisen pienestä havaintomäärästä johtuen kunkin osuuden luottamusvälit ovat verraten suuret. Esimerkiksi vähintään läimäisyn käsittävän väkivallan osalta miesten osuuden (21 %) 95 prosentin luottamusväli on 15–27 prosenttia, siis 12 prosenttiyksikköä, kun naisten osalta (osuus 6 %) luottamusväli on 4–9 prosenttia. Edelleen voidaan todeta, että kummankaan sukupuolen osalta ei havaittu tilastollisesti merkitsevää eroa poliisille ilmoittamisessa vuoden 2013 mittaukseen nähden (jolloin sukupuolten välillä eroja ei ollut).

Edellä mainitut seikat huomioiden yleistävien johtopäätösten tekeminen sukupuolten välisistä eroista ei toistaiseksi ole mielekästä. Sinänsä havaituille eroille voidaan esittää myös sisällöllinen tulkinta, kuten erot väkivallan tapahtumapaikassa (julkinen vs. yksityinen paikka), mutta tutkimusnäytön ollessa toistaiseksi ristiriitaista on perusteltua pitäytyä voimakkaista johtopäätöksistä. Kansallinen rikosuhritutkimuksen seuraava, vuonna 2015 toteutettava mittaus voi tuoda asiaan lisävalaistusta.

⁵ Laiton uhkaus on pahoinpitelyrikosten ohella yleisimpiä poliisin tietoon tulleita rikoksia.

⁶ Vuonna 2013 osuudet olivat: vain uhkailua sisältävät teot 7 %, vähintään läimäisyn käsittävät teot 12 % ja fyysisen vamman aiheuttaneet teot 17 %.

3 HUOLESTUNEISUUS VÄKIVALLASTA

Väkivaltakokemusten ohella Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa tarkastellaan vastaajien pelkoa tai huolestuneisuutta joutua väkivallan uhriksi erilaisissa tilanteissa sekä liikkumisen välttämistä paikoissa, jotka vastaajat kokevat uhkaaviksi. Vastaajilta kysyttiin, olivatko he viimeisen vuoden aikana pelänneet joutuvansa väkivallan kohteeksi liikkeessaan iltaisin kodin ulkopuolella, ollessaan töissä tai suorittaessaan työtehtävää tai jonkin perheenjäsenen taholta. Kysymykset kartoittavat pelkoa katu-, työ- sekä perheväkivallan uhriksi joutumisesta. Lisäksi kysyttiin, oliko vastaajan asuinalueen lähistöllä, noin kilometrin säteellä, paikka jota vastaaja välttää väkivallan uhan vuoksi.

Väkivallan pelko. Kysytyistä pelon muodoista yleisintä oli pelkääminen kodin ulkopuolella iltaisin. 27 prosenttia vastaajista ilmoitti pelänneensä joutuvansa tällaisen väkivallan kohteeksi ainakin kerran kuluneen vuoden aikana – naisista 35 prosenttia ja miehistä 20 prosenttia (taulukko 7). Alle 25-vuotiaista lähes puolet (45 %) oli pelännyt katuväkivaltaa vähintään kerran kuluneen vuoden aikana. Vanhimmissa ikäryhmissä pelko väkivallan uhriksi joutumisesta kodin ulkopuolella oli vähäisempää. On kuitenkin huomattava, että vanhemmista vastaajista merkittävä osa ei oman ilmoituksensa mukaan liikkunut iltaisin lainkaan kodin ulkopuolella.

Taulukko 7 Kodin ulkopuolella iltaisin tapahtuvaa väkivaltaa pelänneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Kerran tai pari vuodessa	19,9	15,6	24,3	27,7	27,4	20,4	11,9
Yli 3 kertaa vuodessa	7,2	4,1	10,4	16,9	10,8	5,7	2,4
Ei liiku iltaisin kodin ulkopuolella	6,4	3,3	9,4	1,7	2,1	3,7	13,5
Vastaajat yhteensä (n)	6668	3001	3667	688	763	2074	3143

Noin joka kahdeksas (13 %) vastaajista ilmoitti pelänneensä väkivallan kohteeksi joutumista työpaikalla tai työtehtävissä (taulukko 8). Laskettaessa osuus vain niiden joukosta, jotka olivat kyselyn toteutushetkellä työelämässä, työpaikkaväkivaltaa pelänneiden osuus oli 14 prosenttia. Naisista 17 prosenttia oli ainakin kerran vuoden aikana pelännyt joutuvansa väkivallan kohteeksi työtehtävissään, miehistä vajaa kymmenes (8 %). Kun vastaavat osuudet lasketaan vain työelämässä olevien keskuudesta, oli naisista 21 prosenttia pelännyt työpaikkaväkivaltaa ainakin kerran vuoden aikana ja miehistä yhdeksän prosenttia. Naisista suurempi osa ei kyselyn toteutushetkellä ollut lainkaan työelämässä. Ikäryhmittäisen tarkastelun perusteella selviää, että työpaikalla kohdattua väkivaltaa pelättiin eniten 25–54-vuotiaiden vastaajien keskuudessa. 25–34-vuotiaista työelämässä olevista naisista hieman yli neljännes ilmoitti pelänneensä vuoden aikana työpaikalla tapahtuvaa väkivaltaa.

Taulukko 8 Työpaikalla tai työtehtävissä väkivaltaa pelänneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Kerran tai pari vuodessa	8,6	5,6	11,5	6,0	12,7	11,9	4,1
Yli 3 kertaa vuodessa	4,0	2,4	5,7	3,9	6,4	5,0	1,9
Ei työelämässä	13,5	10,1	16,9	10,4	4,4	4,5	29,2
Vastaajat yhteensä (n)	6669	3000	3669	693	763	2077	3136

Perheväkivallan pelkoa mitattiin kysymällä, oliko vastaaja pelännyt joutuvansa väkivallan kohteeksi jonkun perheenjäsenen taholta. Tekijä saattoi siis olla esimerkiksi vastaajan puoliso, vanhempi, sisar tai lapsi. Pelko joutua perheväkivallan uhriksi oli tarkastelluista väkivallan muodoista kaikkein vähäisintä – kaikkiaan vain viisi sadasta vastaajasta ilmoitti pelänneensä perheenjäsenen tekemää väkivaltaa kuluneen vuoden aikana. Miehistä vain muutama prosentti oli pelännyt joutuvansa väkivallan uhriksi jonkun perheenjäsenen taholta, kun taas naisten keskuudessa noin kuusi sadasta oli pelännyt väkivaltaa perheenjäsenen tekemänä (taulukko 9). Perheväkivallan pelko oli verraten tasaista kaikissa ikäryhmissä, mutta vähäisintä vanhimmassa ikäryhmässä. Vanhimmassa ikäryhmässä kuitenkin suurempi osa asui yksin, jolloin esimerkiksi puoliso ei ole yhtä potentiaalinen väkivallan tekijä.

Taulukko 9 Perheenjäsenen tekemää väkivaltaa pelänneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Kerran pari vuodessa	3,5	2,6	4,3	5,1	4,7	3,5	2,0
Yli 3 kertaa vuodessa	1,0	0,5	1,4	1,2	1,2	1,1	0,6
Ei perhettä	2,4	2,3	2,6	0,7	0,5	1,6	5,2
Vastaajat yhteensä (n)	6695	3014	3681	693	764	2079	3159

Avio- tai avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa olevista noin neljä prosenttia oli pelännyt perheväkivaltaa ainakin kerran kuluneen vuoden aikana jonkun perheenjäsenen taholta. Avio- tai avoliitoissa olevat eivät eronneet perheväkivallan pelon suhteen naimattomista, eronneista tai asumuserossa olevista vastaajista.

Välttämiskäyttäytyminen. Edellä todettiin, että naiset pelkäsivät miehiä useammin joutuvansa väkivallan kohteeksi eri paikoissa. Naiset myös välttivät selkeästi miehiä useammin kodin lähellä olevia, turvattomiksi kokemiaan alueita (taulukko 10). Naisista kaikkiaan hieman alle viidennes ilmoitti, että heidän kotinsa lähellä on ainakin yksi alue, jota he välttävät väkivallan uhan vuoksi. Miehillä osuus oli vain puolet tästä. Kaikkiaan 14 prosenttia vastaajista ilmoitti välttävänsä jotakin kotinsa lähellä olevaa aluetta väkivallan uhan vuoksi.

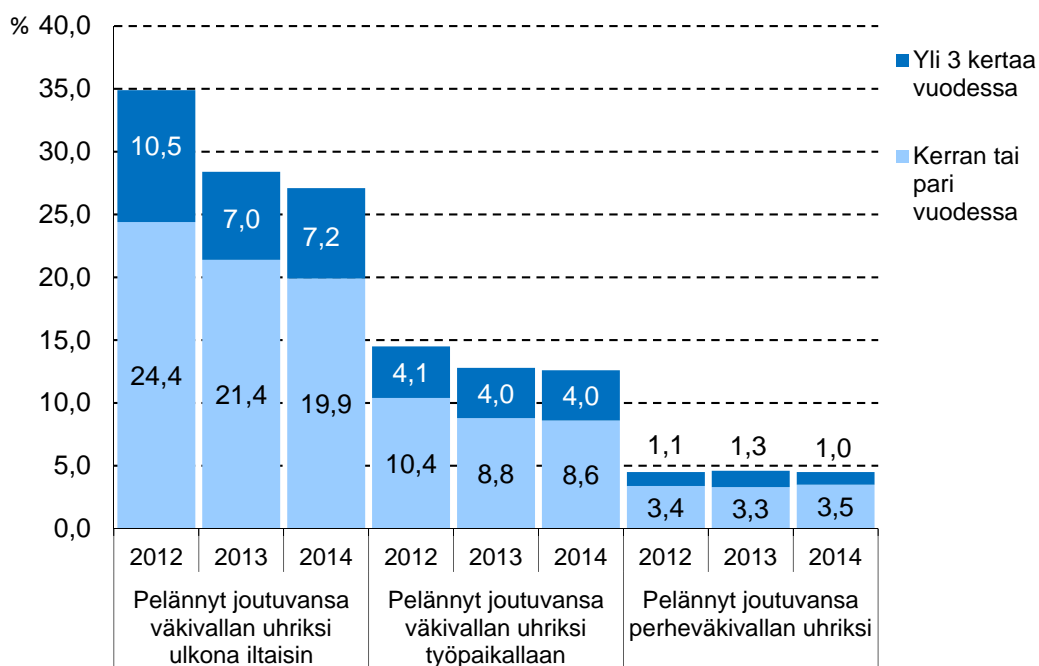
Taulukko 10 Vastaajan kodin lähistöllä alue, jota välttää väkivallan uhan vuoksi sukupuolen ja tilastollisen kuntaryhmän mukaan (% 15–74-vuotiaista)

	Kaikki	Sukupuoli		Tilastollinen kuntaryhmä			
		Mies	Nainen	Pk-seutu	Kaupunkimainen kunta	Taajaan asuttu kunta	Maaseutumainen kunta
Yksi paikka	10,4	7,2	13,5	16,4	11,3	6,5	3,2
Useampi paikka	3,4	2,2	4,6	7,2	3,6	0,5	0,6
Yhteensä (vähintään yksi paikka)	13,8	9,5	18,1	23,6	15,0	7,0	3,9
Vastaajat yhteensä (n)	6689	3009	3680	1234	3261	1104	1056

Huom. Taulukossa on pyöristyksestä johtuvia eroavaisuuksia. Kuntaryhmän osalta havaintojen määrä on puuttuvista tiedoista johtuen erisuuri kuin sukupuolen osalta.

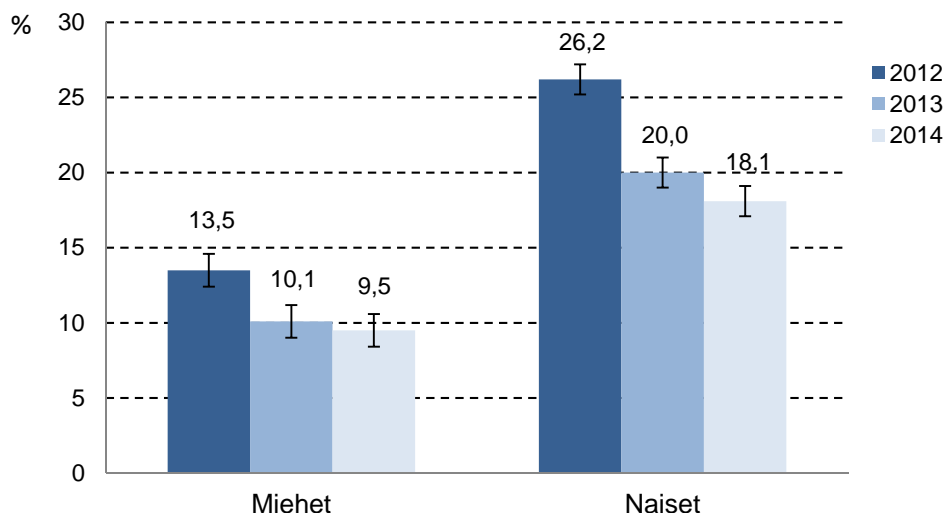
Taulukossa on tarkasteltu välttämiskäyttäytymisen yleisyyttä myös suhteessa vastaajan asuinkunnan tilastolliseen kuntaryhmään. Kuntaryhmän mukainen tarkastelu osoittaa, että välttämiskäyttäytyminen on voimakkaasti yhteydessä asumiseen kaupunkimaisessa ympäristössä. Pääkaupunkiseudulla noin neljännes ilmoitti välttävänsä jotakin aluetta väkivallan uhan vuoksi, kun Suomen muissa kaupungeissa vastaava osuus oli noin 15 prosenttia. Taajaan asutuissa sekä maaseutumaisissa kunnissa välttämiskäyttäytyminen oli merkittävästi harvinaisempaa.

Väkivallan pelko ja välttämiskäyttäytyminen 2012–2014. Kuviossa 5 on tarkasteltu eri paikkoja koskevan väkivallan pelon kehitystä vuosina 2012–2014. Tarkastelun perusteella havaitaan, että perheväkivaltaa pelänneiden osuudessa ei ole tapahtunut muutosta kolmen vuoden tarkastelujaksolla. Sen sijaan kodin ulkopuolella tapahtuvan väkivallan sekä työpaikkaväkivallan pelko on vähentynyt kahden vuoden tarkastelujaksolla. 35 prosenttia vastaajista ilmoitti pelänneensä joutuvansa katuväkivallan uhriksi vuonna 2012, kun vastaava osuus vuonna 2014 oli 27 prosenttia vastaajista. Työpaikkaväkivallan pelosta ilmoittaneiden osuus puolestaan on laskenut noin kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 2012.

Kuvio 5 Katu-, työpaikka- tai perheväkivaltaa pelänneet vuosina 2012–2014 (% 15–74-vuotiaista)

Kuviossa 6 on tarkasteltu välttämiskäyttäytymisen, eli jonkin asuinalueen lähellä olevan alueen välttämisen kehitystä vuosina 2012–2014 sukupuolittain. Tarkastelusta havaitaan, että välttämiskäyttäytymisestä ilmoittaneiden osuus on laskenut vuodesta 2012, mutta pysynyt samalla tasolla vuosina 2013–2014. Havainto välttämiskäyttäytymisen vähenemisestä on yhdenmukainen katuväkivallan pelkoa koskevan kehityksen kanssa (kuvio 5).

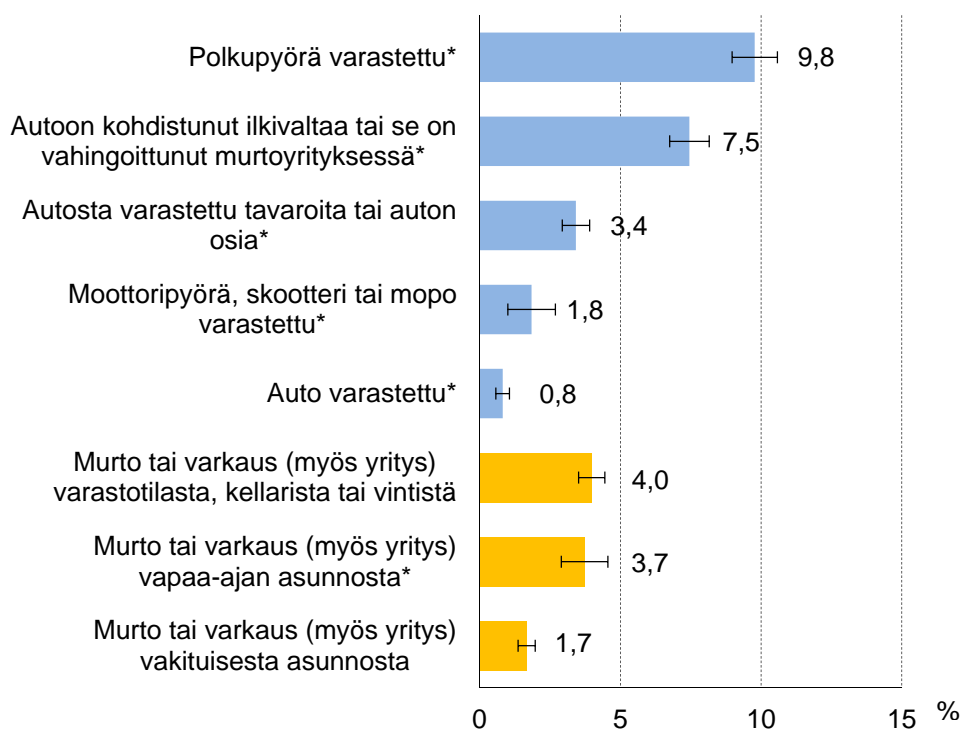

Kuvio 6 Vastajat, jotka ovat ilmoittaneet välttävänsä jotakin aluetta kotinsa lähellä sukupuolen mukaan vuosina 2012–2014 (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli)

4 OMAISUUSRIKOSTEN KOHTEEKSI JOUTUMINEN

Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, miten yleistä on joutua omaisuusrikosten kohteeksi. Kyselylomakkeella lueteltiin joukko tyypillisiä yksityishenkilöihin tai kotitalouksiin kohdistuvia rikoksia. Seuraavassa tarkastelu on jaettu sen mukaan olivatko teot kohdistuneet vastaajan kotitalouteen tai sen jonkin jäsenen omaisuuteen vai vastaajan henkilökohtaiseen omaisuuteen.

Kotitalouteen kohdistuneet teot. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan, oliko hän tai joku muu hänen kotitalouteensa kuuluva joutunut eräiden omaisuuteen kohdistuvien rikosten kohteeksi viimeisen 12 kuukauden aikana. Vastaajalta tiedusteltiin myös, oliko hänellä tai jollain hänen kotitalouteensa kuuluvalla käytössään auto, moottoripyörä, skootteri, mopo, polkupyörä tai vapaa-ajan asunto. Tällaiseen omaisuuteen liittyvien omaisuusrikosten yleisyys on ilmoitettu vain siinä joukossa, joilla kyseinen liikenneväline tai asunto oli käytössään. Näin laskettu tekojen yleisyys tekotyypeittäin on esitetty kuviossa 7.

Kuvio 7 Omaisuusrikoksen kohteeksi vuoden aikana joutuneet kotitaloudet rikoksen tekotyyppin mukaan (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli). Kuvion värit vastaavat raportissa käytettävää jaottelua liikennevälineisiin kohdistuneisiin rikoksiin (vsin.) sekä varkauksiin asunnosta tai varastotilasta (kelt.).
(* osuus laskettu vain siinä joukossa, jolla ko. omaisuus oli käytössään)

Polkupyörän varkaus oli yleisin kyselyssä tarkastelluista omaisuusrikoksista (kuvio 7). Joka kymmenennessä kotitaloudessa ilmoitettiin, että joku samaan kotitalouteen kuuluva oli vuoden aikana menettänyt pyöränsä varkaalle. Pyörävarkaukset olivat harvinaisempia maaseutumaisissa kunnissa kuin taajamissa ja kaupungeissa (taulukko 11).

Autoon kohdistunut vahingonteko oli toiseksi yleisin omaisuusrikos: noin seitsemän prosenttia kotitalouksista ilmoitti taloutensa käytössä olevaan autoon kohdistuneesta vahingonteosta. Kaupunkimaisissa kunnissa asuvat ilmoittivat autoon kohdistuneesta ilkeimmistä selvästi useammin kuin taajamissa tai maaseudulla asuvat vastaajat. Myös polkupyörävarkauksista ilmoitettiin useammin kaupunkimaisissa kunnissa.

Taulukko 11 Vastaajan hallussa tai käytössä olevaan liikennevälineeseen kohdistuneen omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet kotitaloudet tilastollisen kuntaryhmän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Kuntaryhmä			
		Pk-seutu	Kaupunkimainen kunta	Taajan asuttu kunta	Maaseutumainen kunta
Auto varastettu ¹	0,8	0,6	0,9	0,7	0,9
Autosta varastettu tavaroita tai auton osia ¹	3,4	4,2	3,3	3,0	3,3
Autoon kohdistunut ilkeimmistä tai se on vahingoittunut murtoyrityksessä ¹	7,4	11,5	7,4	6,6	4,6
n (auto käytössä)	5651	895	2737	1039	980
Moottoripyörä, skootteri tai mopo varastettu ¹	1,8	4,8	1,9	1,8	0,5
n (moottoripyörä tms. käytössä)	1237	110	585	281	261
Polkupyörä varastettu ¹	9,8	10,9	11,5	7,2	6,2
n (polkupyörä käytössä)	5402	940	2668	917	877

¹ Yleisyys ilmoitettu vain siinä joukossa, jolla ko. liikenneväline oli käytössä.

Huom. Osuudet voivat poiketa kuvion 7 arvoista, koska tässä tarkastelu on tehty vain niiden joukossa, joiden osalta kuntaryhmä oli tiedossa.

Puolitoista prosenttia vastaajista kertoi kyselyssä, että heidän vakituiseen asuntoonsa oli murtauduttu tai ainakin yritetty murtautua viimeisen vuoden aikana (taulukko 12). Varastotilasta tehdyt varkaudet olivat selvästi tätä yleisempiä. Varastotilasta varastaminen tai varastotilaan murtautuminen oli kaikista yleisintä kaupunkimaisessa ympäristössä asuvien kotitalouksien keskuudessa.

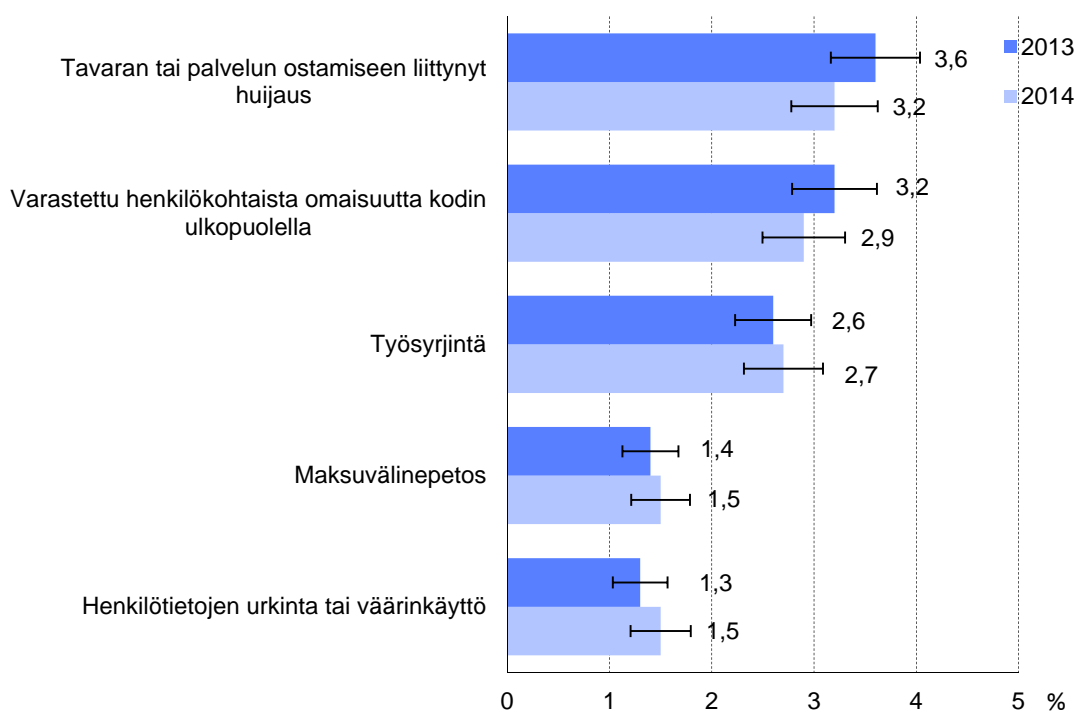
Taulukko 12 Vakituiseen tai vapaa-ajan asuntoon kohdistuneen omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet kotitaloudet tilastollisen kuntaryhmän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Kuntaryhmä			
		Pk-seutu	Kaupunkimainen kunta	Taajan asuttu kunta	Maaseutumainen kunta
Murto tai varkaus (myös yritys) vakituisesta asunnosta	1,7	1,7	1,6	1,9	1,7
Murto tai varkaus (myös yritys) varastotilasta, kellarista tai vintistä	3,9	6,3	4,2	2,3	1,7
Vastaajat yhteensä (n)	6881	1284	3387	1159	1051

Huom. Osuudet voivat poiketa kuvion 7 arvoista, koska tässä tarkastelu on tehty vain niiden joukossa, joiden osalta kuntaryhmä oli tiedossa.

Kotitalouteen kohdistuneiden tekojen osalta ei esitetä aikasarjatietoja vuosilta 2012–2013, koska aikaisempina vuosina aineiston analyysissä ei ole ollut mahdollista käyttää kotitaloutta koskevia painokertoimia. Aikaisempien vuosien raporteissa esiintyvät tiedot kuvaavat rikoksista ilmoittaneiden vastaajien, eivät kotitalouksien osuutta, eivätkä siten ole täysin vertailukelpoisia nyt esitettäviin tietoihin. Yksilö- ja kotitalouskohtaisen tarkastelun erot eivät kuitenkaan ole järin suuria: eri painokertoimien käyttö muuttaa estimaatteja tyypillisesti korkeintaan yhden prosenttiyksikön. Vertailukelpoisesti tarkastellen kotitalouteen kohdistuvien omaisuusrikosten määrässä ei vuonna 2014 tapahtunut muutosta aikaisempiin vuosiin nähden.

Henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuneet teot 2013–2014. Kotitalouteen tai sen jäseniin kohdistuneiden omaisuusrikosten lisäksi vastaajalta tiedusteltiin, oliko hän itse joutunut joidenkin selkeämmin yksilöön kohdistuvien omaisuusrikosten tai työsyrynnän kohteeksi. Kuviossa 8 on esitetty henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistuneiden tekojen ja työsyrynnän kohteeksi joutumisen yleisyys vuosina 2013–2014.

Kuvio 8 Henkilöön kohdistuvan omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet rikoksen tyypin mukaan vuosina 2013–2014 (% 15–74-vuotiaista ja 95 % luottamusväli)

Noin kolme sadasta vastaajasta koki tulleen huijatuksi ostaessaan tavaroita tai palveluita (kuvio 8). Miehet ilmoittivat huijaustapauksista naisia yleisemmin (taulukko 13). Erityisesti 25–54-vuotiaat miehet olivat kokeneet tulleen huijatuksi kaupankäyntitilanteessa. Kodin ulkopuolella tapahtuneen henkilökohtaisen omaisuuden varkauden, kuten lompakon tai matkapuhelimen anastamisen, mainitsi vuosina 2013 ja 2014 kolme sadasta vastaajasta. Yleisimmin tästä ilmoittivat nuorimmat vastaajat. Perinteisten varkausrikosten lisäksi lomakkeella kysyttiin myös

uudemmissa omaisuusrikollisuuden muodoista, jotka liittyvät sähköisiin maksuvälineisiin ja verkossa tapahtuvaan asiointiin. Maksuvälinerikoksen sekä henkilötietojen urkinnan tai niiden väärinkäytön kohteeksi oli joutunut noin puolitoista prosenttia 15–74-vuotiaista vastaajista. Kaikkien tekemuotojen yleisyys oli samalla tasolla vuosina 2013 ja 2014.

Taulukko 13 Henkilöön kohdistuvan omaisuusrikoksen tai työsyrynnän kohteeksi joutuneet rikoksen tyyppiin, sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	<i>Kaikki</i>	<i>Sukupuoli</i>		<i>Ikä</i>			
		<i>Mies</i>	<i>Nainen</i>	<i>15–24</i>	<i>25–34</i>	<i>35–54</i>	<i>55–74</i>
Varastettu henkilökoh- taista omaisuutta kodin ulkopuolella ¹	2,9	2,9	2,9	5,2	3,6	2,2	2,3
Tavaran tai palvelun os- tamiseen liittynyt huijaus	3,2	3,8	2,6	2,6	4,2	4,2	2,1
Maksuvälinepetos ²	1,5	1,6	1,3	1,3	1,5	1,9	1,0
Henkilötietojen urkinta tai väärinkäyttö	1,5	1,8	1,2	0,6	1,3	2,2	1,4
Työsyryntä ³	2,7	2,1	3,3	3,5	3,8	3,0	1,3
n	6701	3050	3681	694	766	2077	3164

¹ Esimerkiksi lompakko, luottokortti tai matkapuhelin.

² Pankki- tai luottokorttia käytetty ilman lupaa tai tililtä on anastettu rahaa muulla tavoin.

³ Etnisyyteen, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vastaavaan liittyvä kokemus työssä tai työhönottotilanteessa tapahtuvasta syrjinnästä.

Työssä tapahtuvasta perusteettomasta syrjinnästä ilmoitti vuosina 2013–2014 kolme prosenttia vastaajista. Kysymyksen muotoilu vastaa rikoslain työsyryntää koskevan pykälän tunnusmerkistöä, sisältäen muun muassa sukupuoleen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän työpaikalla tai työhönottotilanteessa. Tulosten mukaan erityisesti nuoret ilmoittivat muita useammin työssä tai työhönottotilanteessa tapahtuvasta syrjinnästä. 15–34-vuotiaista naisista kaikkiaan viisi sadasta ilmoitti kokeneensa työsyryntää. Tämän tutkimuksen perusteella ei voida yksiselitteisesti selittää, mistä havaittu ero johtuu. Yhtenä tulokintana voidaan esittää esimerkiksi vanhemmuuden kustannuksista aiheutuva syrjintä, joka voi ilmetä joidenkin työnantajien haluttomuutena palkata nuoria naisia (kustannuksista ks. sosiaali- ja terveysministeriö 2011).

KIRJALLISUUS

- Danielsson, Petri & Salmi, Venla & Sirén, Reino (2014) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2013 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Verkkokatsauksia 37/2014. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152606>> (viitattu 3.6.2015).
- Danielsson, Petri & Salmi, Venla (2013) *Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012. Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. Verkkokatsauksia 34/2013. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152609>> (viitattu 3.6.2015).
- Heiskanen, Markku (2002) *Väkivalta, pelko, turvattomuus*. Surveytutkimusten näkökulmia suomalaisten turvallisuuteen. Tutkimuksia 236. Helsinki: Tilastokeskus.
- Kivivuori, Janne (2014) Understanding Trends in Personal Violence: Does Cultural Sensitivity Matter? Teoksessa: Tonry, Michael (toim.) *Why Crime Rates Fall, and Why they Don't*. Crime and Justice, Vol. 43, 289–339. Chicago: University of Chicago Press.
- Kivivuori, Janne & Sirén, Reino & Danielsson, Petri (2012) Gender framing effects in victim surveys. *European Journal of Criminology*, 9(2), 142–158. DOI: <<http://dx.doi.org/10.1177/1477370811424383>> (viitattu 3.6.2015).
- Lehti, Martti (2015) *Henkirikoskatsaus 2015*. Katsauksia 1/2015. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsingin yliopisto. <<http://hdl.handle.net/10138/154148>> (viitattu 3.6.2015).
- Salmi, Venla & Lehti, Martti & Danielsson, Petri & Aaltonen, Mikko (2014) *Pahoinpitely- ja ryöstörikokset*. Teoksessa: Rikollisuustilanne 2013. Rikollisuus ja seuraamusjärjestelmä tilastojen valossa, 53–86. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 266. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152430>> (viitattu 3.6.2015).
- Sirén, Reino & Aaltonen, Mikko & Kääriäinen, Juha (2010) *Suomalaisten väkivaltakokemukset 1980–2009. Kansallisen uhritutkimuksen tuloksia*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 103. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152511>> (viitattu 3.6.2015).
- Sirén, Reino (2011) *Uuden rikosuhritutkimuksen kehittäminen*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 109. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Sirén, Reino & Danielsson, Petri & Kivivuori, Janne (2013) *Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2012*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 28/2013. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. <<http://hdl.handle.net/10138/152504>> (viitattu 3.6.2015).
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2011) *Vanhempainvapaatyöryhmän muistio*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2011:12. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3146-6>> (viitattu 25.5.2015).
- Tilastokeskus (2015) *Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinoilasto* [verkkopublication]. Helsinki: Tilastokeskus. <http://stat.fi/til/rpk/2014/rpk_2014_2015-03-31_tie_001_fi.html> (viitattu 9.4.2015).

LIITTEET

Kyselyn toteutus ja aineisto

Kyselyn aiheet. Rikosuhrikyselyn pääaiheena oli omaisuusrikosten ja uhkailun tai väkivallan kohteeksi joutuminen. Ennen näitä aiheita vastaajilta tiedusteltiin, missä määrin he pitävät eräitä lomakkeella lueteltuja tekoja väkivallana (väkivallan tulkinta). Vastaajilta kysyttiin myös, kuinka monta kertaa he olivat viimeisen vuoden aikana pelänneet joutuvansa väkivallan kohteeksi jossain tilanteessa. Vastaajien itse kokemaa väkivaltaa selvitettiin kysymyksellä, jossa lueteltiin joukko uhkailun ja väkivallan muotoja. Samalla tavoin on menetelty aikaisemmin suomalaisissa uhritutkimuksissa. Lomakkeella kysyttiin, oliko vastaaja viimeisen 12 kuukauden aikana joutunut jonkin luettelossa mainitun teon kohteeksi ja oliko uhkailija tai väkivallan tekijä joku läheinen, muu tuttu vai tuntematon henkilö. Omaisuusrikosten osalta meneteltiin samaan tapaan, kysymättä kuitenkaan uhrin suhdetta tekijään (vastausvaihtoehdoista ks. liitetaulukot 1 ja 2). Väkivallasta esitettiin vielä joukko lisäkysymyksiä, jotka koskivat teon tapahtumapaikkaa, väkivallan toistuvuutta ja fyysisen vamman aiheuttanutta väkivaltaa. Kyselyn lopussa oli vielä erityinen asuinalue ja vastaajan rutiinitoimintoja koskeva osio.

Aineiston kerääminen. Tutkimuksen perusjoukkona olivat 15–74-vuotiaat Suomessa (mukaan lukien Ahvenanmaa) vakituisesti asuvat henkilöt. Tästä joukosta poimittiin tutkimusta varten Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä yhteensä 14 000 henkilön ositettu otos. Koska tutkimukseen haluttiin riittävän suuri otos maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, toteutettiin muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisten henkilöiden osalta noin 1,4-kertainen yliotanta ryhmän väestöosuuteen nähden. Yliotannan tarkoituksena oli korjata maahanmuuttajien muuta väestöä pienempää vastausprosenttia. Otoksessa suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä poimittiin 12 780 kappaletta ja vieraskielisiä 1 220 kappaletta.

Otokseen valikoituneet henkilöt saivat syyskuussa 2014 postitse kyselylomakkeen sekä saatekirjeen, jossa selvitettiin tutkimuksen tarkoitus. Kuoreen oli vastausaktiivisuuden lisäämiseksi laitettu kuulakärkikynä. Suomenkielisille lähetettiin suomenkielinen lomake, ruotsinkielisille ruotsinkielinen lomake ja muun kielisille suomenkielinen lomake. Muun kielisille lähetetyn lomakkeen mukana lähetettiin saatekirje, jossa selostettiin tutkimuksen tarkoitus lyhyesti suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi sekä viroksi. Kaikissa saatekirjeissä mainittiin mahdollisuudesta vastata kyselyyn myös verkkolomakkeella. Verkkolomake oli toteutettu yhteensä viidellä kielellä: suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi sekä viroksi. Kolme jälkimmäistä kieltä olivat siis saatavilla vain verkkolomakkeella. Tämä kerrottiin vieraskielisille lähetetyssä saatekirjeessä.

Niille, jotka eivät olleet vastanneet määräaikaan mennessä, postitettiin lomake uudelleen noin neljä viikkoa ensimmäisen kirjeen jälkeen. Tästä noin kahden viikon kuluessa lähetettiin vielä muistutuskortti henkilöille, jotka eivät vielä olleet vastanneet kyselyyn. Aineiston keräys päätettiin 31.12.2014, jolloin verkkolomake

suljettiin ja paperilomakkeita ei enää otettu vastaan. Paperilomakkeiden tiedot tallennettiin tämän jälkeen optisesti Tutkimustie Oy:n toimesta ja yhdistettiin verkko-vastausten kautta kerättyyn aineistoon.

Vastauksia saatiin kaikkiaan 6 792 kappaletta, joista 5 990 paperimuodossa ja 802 verkkolomakkeen kautta. Kaikkiaan kyselyn vastausprosentti oli 48,5.

Aineiston analyysi. Vastaamisaste kyselyyn vaihteli väestöryhmittäin. Nuorten vastaamisaste oli huomattavasti alempi kuin vanhempien ja miesten vastaamisaste alempi kuin naisten. Aineiston analyysissä katoa on korjattu jälkiosittamalla, painottaen saadut vastaukset (havainnot) vastaamaan jakaumaltaan sukupuolen, 10-vuotiskäryhmän (Ahvenanmaalla 20-vuotiskäryhmän) ja maakunnan (vastaajan asuinmaakunta) mukaan ositettua väestöä (31.12.2013). Yliotannan vuoksi vieraskielisiä vastaajia alipainotettiin siten, että kotimaisia kieliä puhuvien ryhmien ja vieraskielisten ryhmien suhde oli sama kuin ilman yliotantaa.

Kotitalouksia koskevassa tarkastelussa käytettiin kotitalouspainoja. Painokerrotoimet laskettiin oletuksella, että kunkin kotitalouden sisällymistodennäköisyys oli suhteessa taloudessa asuvien 15–74-vuotiaiden lukumäärään. Näin saatu kerroin skaalattiin siten, että painojen keskiarvo oli 1.

Raportissa esitetyt tulokset ovat estimaatteja, joihin sisältyy otannasta johtuvaa satunnaisvaihtelua. Osuuksien esittämisessä ja vertailussa käytettiin 95 prosentin luottamustasoa. Estimaattien tarkkuutta kuvaa niiden luottamusväli, joka perustuu oletukseen, että tarkastelun kohteena oleva ryhmä on satunnaisotos vastavasta perusjoukosta.

Tekstiosiossa raportoitavat erot eri ryhmien välillä ovat tilastollisesti merkitseviä 95 prosentin luottamustasolla, ellei muuta mainita. Siten raportin tekstiosiossa esitettävä ero esimerkiksi miesten ja naisten välillä voidaan havaita 95 prosentin todennäköisyydellä myös kyselyn perusjoukossa.

Liitetaulukko 1 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet tekotyypeittäin sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä					
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74
Uhannut puhelimesta, kirjeessä, sähköpostitai tekstiviestissä vahingoittaa fyysisesti	3,5	3,3	3,6	6,3	3,9	4,0	3,0	2,5	1,2
Uhannut kasvokkain vahingoittaa fyysisesti	7,4	8,1	6,6	10,4	11,5	8,4	7,8	3,9	2,1
Estänyt liikkumasta, tarttunut kiinni	6,9	5,3	8,5	13,8	11,2	5,6	5,8	3,3	2,1
Tyrkkinyt tai töninyt	8,1	8,1	8,1	15,5	10,5	9,5	6,5	3,6	2,1
Läimäissyt	3,7	3,2	4,2	6,9	4,3	4,6	3,7	1,9	0,7
Repinyt hiuksista	1,5	0,8	2,3	4,3	1,8	1,3	0,7	1,0	0,2
Lyönyt nyrkillä	2,4	3,0	1,9	3,7	3,0	3,5	2,2	1,4	0,9
Lyönyt kovalla esineellä	0,9	0,8	1,0	1,4	1,3	0,7	0,9	0,7	0,3
Potkinut tai kuristanut	2,0	1,8	2,2	2,8	2,8	2,3	1,8	1,6	0,5
Käyttänyt jotakin asetta	0,3	0,3	0,2	0,2	0,0	0,5	0,4	0,3	0,2
Pakottanut sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen	0,3	0,2	0,4	0,7	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3
Yrittänyt pakottaa sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen kanssakäymiseen	1,0	0,4	1,5	3,0	0,8	0,6	0,4	0,5	0,6
Käyttänyt muunlaista fyysistä väkivaltaa	1,7	1,7	1,7	1,3	2,6	1,6	2,8	1,0	0,8
n	6704	3016	3688	692	762	887	1196	1604	1563

Liitetaulukko 2 Omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet sukupuolen ja iän mukaan vuonna 2014 (%)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä					
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74
Auto varastettu*	0,7	0,9	0,6	0,5	0,7	0,2	1,3	0,5	1,2
Autosta varastettu tavaroita tai auton osia*	3,3	3,7	2,9	4,3	3,0	2,6	3,9	2,7	3,7
Autoon kohdistunut ilki-valtaa tai se on vahingoittunut murtoyrityksessä*	7,6	8,9	6,2	5,3	10,3	7,9	8,9	6,6	6,2
n (auto käytössä)	5675	2671	3004	523	565	793	1061	1410	1323
Moottoripyörä, skootteri tai mopo varastettu*	2,5	3,3	1,4	4,2	0,7	0,4	3,1	2,6	1,2
n (moottoripyörä tms. käytössä)	1239	661	578	220	91	204	345	246	133
Polkupyörä varastettu*	11,4	10,7	10,1	16,2	7,3	9,4	12,0	8,9	8,2
n (polkupyörä käytössä)	5425	2455	2970	597	619	764	1031	1293	1121
Murto tai varkaus (myös yritys) vakituisesta asunnosta	1,5	2,1	1,0	1,7	0,9	1,7	2,0	1,5	1,6
Murto tai varkaus (myös yritys) varastotilasta, kellarista tai vintistä	3,9	3,9	3,9	3,6	4,5	3,6	3,7	3,4	4,6
n	6701	3020	3681	694	766	884	1192	1601	1563
Murto tai varkaus (myös yritys) vapaa-ajan asunnosta*	3,7	4,8	2,5	4,8	0,7	4,0	3,7	3,2	4,5
n (vapaa-ajan asunto käytössä)	2168	1025	1143	167	88	215	415	634	649
Muuhun omaisuuteen kuin autoon kohdistunut vahingonteko	4,9	5,2	4,7	6,5	4,1	5,7	6,1	3,8	3,0
Varastettu henkilökohtaista omaisuutta kodin ulkopuolella ¹	3,0	2,9	3,0	5,2	3,6	1,8	2,6	2,3	2,3
Tavaran tai palvelun ostamiseen liittynyt huijaus	3,2	3,8	2,6	2,6	4,2	4,3	4,0	2,5	1,6
Maksuvälinepetos ²	1,5	1,6	1,3	1,3	1,5	1,1	2,6	0,9	1,2
Henkilötietojen urkinta tai väärinkäyttö	1,5	1,8	1,2	0,6	1,3	2,2	2,2	1,2	1,7
Työsyrintä ³	2,7	2,1	3,3	3,6	3,8	3,4	2,7	1,9	0,6
Muu omaisuusrikos	4,3	4,5	4,0	4,6	4,1	5,6	5,4	3,4	2,5
n	6701	3020	3681	694	766	885	1192	1601	1563

* Osuus laskettu vain niiden osalta, joilla oli ko. kulkuneuvo tai asunto käytössään.

¹ Esimerkiksi lompakko, luottokortti tai matkapuhelin.

² Pankki- tai luottokorttia käytetty ilman lupaa tai tililtä on anastettu rahaa muulla tavoin.

³ Syrjitty työsuhteessa tai työhönottotilanteessa ilman hyväksyttävää syytä kansalaisuuden, etnisen alkuperän, ihonvärin, perhesuhteiden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun vastaavan vuoksi.

Huom. Taulukon luvuissa ei ole käytetty kotitalouspainoja vaan henkilöpainoja. Taulukon luvut kertovat, kuinka suuri osuus vastaajista ilmoitti kyseisestä teosta.